

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

**PREDLOG
SKRAJŠANI POSTOPEK
EVA 2018-2130-0033**

**PREDLOG ZAKONA
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O AVTORSKI IN SORODNIH PRAVICAH**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

– Ocena stanja na področju urejanja

Varstvo avtorske in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške dejavnosti, zagotavlja 60. člen Ustave Republike Slovenije. Republika Slovenija je spomladi leta 1995 sprejela svoj prvi Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 21/95), ki je bil do zdaj večkrat dopolnjen in spremenjen, zadnjič v letu 2016, ko so bile s sprejemom Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16) iz zakona izvzete določbe o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP; v nadaljnjem besedilu: ZASP) ureja materialnopravna vprašanja o avtorski in sorodnih pravicah.

Splošno pravilo avtorskega prava je, da se lahko avtorsko delo ali predmet varstva sorodne pravice uporabi le z dovoljenjem imetnika avtorske ali sorodnih pravic. Le v tistih primerih, ki jih določa ZASP, se lahko avtorsko delo ali predmet varstva sorodnih pravic uporabi brez dovoljenja imetnika pravic. ZASP vsebuje določbe o izjemah in omejitvah avtorske pravice v 4. oddelku (od 46. do 57. člena). V skladu z drugim odstavkom 4. člena ZASP se določbe o izjemah in omejitvah avtorske pravice smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v petem poglavju določeno drugače. V 46. členu ZASP je določeno splošno pravilo, ki se uporablja za vse izjeme in omejitve: vsebinske omejitve avtorske pravice so dopustne v primerih, ki so določeni v tem oddelku, s tem da je obseg take uporabe avtorskih del omejen glede na namen, ki ga je treba doseči, da je v skladu z dobrimi običaji, da ne nasprotuje običajni uporabi dela in da ni v nerazumni meri v nasprotju z zakonitimi interesi avtorja.

V 48.a členu ZASP je določena izjema in omejitev za invalide: v korist invalidov je prosto reproduciranje in distribuiranje dela ter javno recitiranje, če to delo ni na voljo v zahtevani obliki in je uporaba neposredno povezana z invalidnostjo, omejena na njen obseg in ni namenjena doseganju neposredne ali posredne gospodarske koristi. Ker je pod navedenimi pogoji uporaba prosta, imetnik avtorske ali sorodnih pravic v teh primerih nima pravice do nadomestila.

Pod okriljem Svetovne organizacije za intelektualno lastnino je bila 27. junija 2013 v Marakešu sprejeta Marakeška pogodba o olajšanem dostopu do objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja (v nadaljnjem besedilu: Marakeška pogodba). Z njo se vzpostavlja

mednarodni okvir, ki zagotavlja omejitve in izjeme avtorske pravice na nacionalni ravni v korist slepih in slabovidnih oseb ter oseb z drugimi motnjami branja in omogoča prek pooblaščenih subjektov (zaupanja vrednih ustanov ali podobnih organizacij) čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnih formatih, ki so bili izdelani iz objavljenih tiskanih del (knjige in drugo pisano gradivo), ob upoštevanju omejitve ali izjeme avtorske pravice v kateri koli pogodbenici. Namen Marakeške pogodbe je, da se vzpostavi čezmejna izmenjava določenih objavljenih del v ustreznih izvodih v dostopnih formatih in tako upravičenim osebam (slepim, slabovidnim in osebam z drugimi motnjami branja) omogoči lažji dostop do knjig in drugih pisanih del.

Evropska unija je Marakeško pogodbo podpisala 30. aprila 2014. Da bi jo lahko Evropska unija ratificirala, sta bili sprejeti Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščiteneh z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja in o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 6; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2017/1564/EU) in Uredba (EU) 2017/1563 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o čezmejni izmenjavi med Unijo in tretjimi državami izvodov v dostopnem formatu določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščiteneh z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, v korist slepih in slabovidnih oseb ter oseb z drugimi motnjami branja (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2017/1563/EU). Direktiva 2017/1564/EU skupaj z Uredbo 2017/1563/EU vzpostavlja pravni okvir, ki bo Evropski uniji in njenim državam članicam omogočil izvajanje Marakeške pogodbe. Evropska unija je 1. oktobra 2018 predložila instrument o ratifikaciji Marakeške pogodbe. Marakeška pogodba je za Evropsko unijo začela veljati 1. januarja 2019.

Izjema avtorske in sorodnih pravic v korist invalidov je določena že v točki b) tretjega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22. 6. 2001, str. 10; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2001/29/ES), vendar ta ni obvezna. Države članice Evropske unije se lahko zato odločijo, da izjemo v dovoljenem obsegu uvedejo ali pa ne.

Direktiva 2017/1564/EU je v okviru neobvezne izjeme, ki jo določa Direktiva 2001/29/ES, določila enotno in obvezno izjemo, ki omogoča izdelavo izvodov v dostopnem formatu za upravičene osebe in razširjanje izvodov v dostopnem formatu, ki so narejeni v eni državi, članici Evropske unije, po vsej Evropski uniji. Pooblaščen subjekt lahko izvode v dostopnem formatu naredijo za upravičeno osebo ali pooblaščen subjekt iz katere koli države članice in si jih na notranjem trgu med seboj izmenjajo, namenjeni pa so izključno uporabi upravičene osebe. Upravičena oseba lahko pridobi izvod v dostopnem formatu od pooblaščenega subjekta, ne sme pa si izmenjevati izvodov v dostopnih formatih, ki so bili narejeni v obsegu te izjeme, z drugimi upravičenimi osebami. Uredba 2017/1563/EU zagotavlja obveznost o čezmejni izmenjavi izvodov dostopnih formatov med Evropsko unijo in tretjimi državami, ki so pogodbenice Marakeške pogodbe.

Cilj Direktive 2017/1564/EU in Uredbe 2017/1563/EU je, da se upravičenim osebam poveča dostopnost do del in drugih predmetov varstva avtorske in sorodnih pravic, kot so knjige, periodične publikacije, časopisi, revije ali druga pisna dela, zapisi, vključno z notnimi zapisi, in povezane ilustracije v katerem koli mediju, vključno z zvočno obliko, kot so zvočne knjige, in digitalnimi formati, torej delo, ki je varovano z avtorsko ali sorodnimi pravicami in je bilo objavljeno ali je drugače zakonito dostopno javnosti. Ocenjeno je bilo, da je v formatih, ki so dostopni osebam z motnjami branja, dostopnih med 7 odstotkov in 20 odstotkov knjig, kljub temu da digitalne tehnologije pospešujejo dostopnost teh objavljenih del. Izvodi v dostopnem formatu vključujejo npr. brajico, povečan tisk, e-knjige in zvočne knjige s posebnim upravljanjem, zvočne opise in radijske oddaje.

Direktiva 2017/1564/EU in Direktiva 2001/29/ES dopuščata, da se v korist invalidov določijo druge ali dodatne izjeme ali omejitve, ki niso urejene z Direktivo 2017/1564/EU.

ZASP ne vsebuje določb, s katerimi bi se zagotovilo ustrezno izvajanje Direktive 2017/1564/EU in s tem Marakeške pogodbe.

Ker v ZASP pri prekrških globe še niso določene v eurih, je predlagano, da se s tem predlogom zakona te pomanjkljivosti odpravi in da se izvedejo druge manj zahtevne uskladitve z Zakonom o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16 in 15/17 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZP-1), kot so določitev prekrška tudi za posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, in da se določi globe v razponu.

– **Navedba predpisov, ki urejajo to področje**

Zakoni in podzakonski akti:

1. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP);
2. Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16),
3. Uredba o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami (Uradni list RS, št. 56/17).

– Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja

1. Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščitenih z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja in o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 6),
2. Uredba (EU) 2017/1563 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o čezmejnih izmenjavah med Unijo in tretjimi državami izvodov v dostopnem formatu določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščitenih z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, v korist slepih in slabovidnih oseb ter oseb z drugimi motnjami branja (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 1),
3. Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22. 6. 2001, str. 10).

– Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja

Marakeška pogodba o olajšanem dostopu do objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja.

– Odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev

Ustavno sodišče Republike Slovenije ni ugotovilo neskladja določb ZASP z Ustavo Republike Slovenije (sklep št. U-I-149/98 (Uradni list RS, št. 85/01), odločba št. U-I-200/02 (Uradni list RS, št. 58/04), sklep št. U-I-191/09 (Uradni list RS, št. 85/10) in odločba št. U-I-240/10 (Uradni list RS, št. 47/13)).

– Odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev

Sodišče Evropske unije je v mnenju 3/15 z dne 14. februarja 2017 poudarilo, da Marakeška pogodba v nasprotju z Direktivo 2001/29/ES določa obveznost (in ne le možnost) uvedbe izjeme ali omejitve v korist nekaterih invalidov. Sodišče je presodilo, da bodo morale po sklenitvi Marakeške pogodbe vse države članice določiti izjemo ali omejitev v korist invalidov. Ker lahko sklenitev Marakeške pogodbe vpliva na Direktivo 2001/29/ES ali spremeni njeno področje uporabe, je sodišče ugotovilo, da je Evropska unija izključno pristojna in da lahko sama sklene to pogodbo,

brez sodelovanja držav članic Evropske unije.

- Razlogi, s katerimi se utemeljuje potreba po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi veljavnega predpisa

ZASP ne vsebuje določb, ki bi v celoti zagotovile izvajanje Direktive 2017/1564/EU in s tem Marakeške pogodbe. S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenašajo določbe Direktive 2017/1564/EU. Določbe Direktive 2017/1564/EU je treba prenesti v slovenski pravni red do 11. oktobra 2018.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predlaganega zakona so:

- lažji dostop do objavljenih del za invalidne osebe,
- uskladitev z Direktivo 2017/1564/EU,
- odprava ugotovljenih pomanjkljivosti pri prekrških.

2.2 Načela

Načela predlaganega zakona so:

- enakopravna obravnava invalidov pri dostopu do objavljenih del, varovanih z avtorsko ali sorodnimi pravicami,
- učinkovita izmenjava izvodov v dostopnem formatu za slepe, slabovidne in osebe z drugimi motnjami branja.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

1. sprememba izjeme v korist invalidov

Predlog zakona spreminja 48.a člen tako, da se v korist invalidov določi omejitev pravic reproduciranja, distribuiranja in priobčitve javnosti (ki vključuje dajanje na voljo javnosti) v najširšem možnem okviru, ki ga dovoljuje točka b) tretjega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES (uporaba v korist invalidov, ki je neposredno povezana z invalidnostjo in ni namenjena doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi, v obsegu, ki ga zahteva posamična oblika invalidnosti). V korist invalidov bo zato prosto reproduciranje, distribuiranje in priobčitev javnosti objavljenih del, varovanih z avtorsko ali sorodnimi pravicami, prosto, pod pogojem, da je uporaba neposredno povezana z njihovo invalidnostjo in v obsegu, ki ga zahteva posamična oblika invalidnosti, in ni namenjena doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi. Za uporabo izjeme ni več pogoja, da delo ne obstaja v zahtevani obliki, še vedno pa je treba upoštevati splošno pravilo iz 46. člena ZASP, ki velja za vse izjeme in omejitve pravic, in določbo 19. člena ZASP o spoštovanju dela.

Spremenjena izjema omogoča prosto reproduciranje, distribuiranje in priobčitev javnosti objavljenih del vsem invalidom in s tem obsega obvezno izjemo iz Direktive 2017/1564/EU, da lahko upravičena oseba (slepa, slabovidna ali oseba z drugo motnjo branja) ali oseba, ki deluje v njenem imenu, ali pooblaščen subjekt iz dela, do katerega ima zakonit dostop, naredi izvod v dostopnem formatu za

uporabo upravičene osebe.

V zvezi s to izjemo se v 166.c členu ZASP tudi popravlja sklic na člen, v katerem je ta izjema.

2. izmenjava izvodov v dostopnem formatu za slepe, slabovidne in osebe z drugo motnjo branja

Z dvema novima členoma (48.b in 48.c člen) se v skladu z Direktivo 2017/1564/EU omogoča izdelava izvodov v dostopnem formatu iz tiskanega dela za upravičene osebe (slepe, slabovidne in osebe z drugo motnjo branja) in izmenjava izvodov v dostopnem formatu na notranjem trgu. Novi 48.b člen opredeljuje pojme upravičene osebe, tiskanega dela in izvoda v dostopnem formatu. Opredelitve teh pojmov ustrezajo opredelitvam teh pojmov v Direktivi 2017/1564/EU in Uredbi 2017/1563/EU, ki ureja čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnem formatu med državami članicami Evropske unije in tretjimi državami, pogodbenicami Marakeške pogodbe. Enaka opredelitev pojmov bo pooblaščenim subjektom s sedežem v Republiki Sloveniji olajšala izdelavo in izmenjavo izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenimi subjekti v tretjih državah, ki niso članice Evropske unije, so pa pogodbenice Marakeške pogodbe.

Pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji lahko pod pogoji iz spremenjene določbe 48.a člena (kot je opisano zgoraj) naredi iz tiskanega dela izvod v dostopnem formatu in ga priobči javnosti, distribuira ali posodi upravičeni osebi ali pooblaščenemu subjektu s sedežem v kateri koli državi članici Evropske unije izključno za uporabo upravičene osebe. Izvod v dostopnem formatu mora biti v skladu s 48.a členom prilagojen za uporabo posamezne upravičene osebe. Upravičena oseba ali pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji lahko od pooblaščenega subjekta s sedežem v drugi državi članici Evropske unije tudi pridobi izvod v dostopnem formatu, narejen iz tiskanega dela, ali ima dostop do njega izključno za uporabo upravičene osebe.

Pojem pooblaščenega subjekta je opredeljen v skladu z Direktivo 2017/1564/EU kot subjekt, ki ne pridobitno zagotavlja izobraževanje, usposabljanje, prilagojeno branje ali dostop do informacij upravičenim osebam, ali javna ustanova ali nepridobitna organizacija, ki jim zagotavlja enake storitve kot eno izmed svojih glavnih dejavnosti, institucionalnih obveznosti ali del svojega poslanstva v javnem interesu. Navedena opredelitev pojma je široka in obsega različne vrste ustanov in nepridobitnih organizacij, ki bi lahko izpolnjevale navedene pogoje. Direktiva 2017/1564/EU ne dovoljuje predhodnega registriranja ali preverjanja izpolnjevanja pogojev za pooblaščen subjekte, zato tak postopek ni predviden.

V skladu z Direktivo 2017/1564/EU so določene nekatere obveznosti, ki jih mora izpolnjevati pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji, z namenom, da se preprečijo zlorabe izjeme in omogočijo informacije upravičenim osebam in pooblaščenim subjektom o razpoložljivih izvodih v dostopnem formatu. Te obveznosti niso pretirane in pooblaščenih subjektov čezmerno ne obremenjujejo.

Ministrstvo, pristojno za kulturo, bo na podlagi podatkov, ki jih bo prejelo od pooblaščenih subjektov, objavilo okvirni seznam pooblaščenih subjektov s sedežem v Republiki Sloveniji, ki izvajajo izmenjavo izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenim subjektom s sedežem v drugi državi članici Evropske unije. Okvirni seznam je informativne narave, saj morda ne bo vseboval navedbe vseh pooblaščenih subjektov. Ta določba bo olajšala dostop do informacij o tem, kje se lahko pridobijo izvodi v dostopnem formatu. Direktiva 2017/1564/EU določa tudi osrednjo informacijsko točko na spletu, na kateri bo Komisija objavila in posodabljala podatke o pooblaščenih subjektih, ki izvajajo čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnem formatu na notranjem trgu, na podlagi podatkov, ki jih bo prejela od držav članic.

V skladu z Direktivo 2017/1564/EU je tudi določeno, da so pogodbeni določila, ki preprečujejo ali omejujejo uporabo izjeme, nična.

3. prekrški

Ugotovljene pomanjkljivosti v veljavni ureditvi se odpravljajo. Zneski glob, ki so v veljavnem ZASP določeni še v tolarjih, se določijo v eurih, določen je razpon glob, dodan je prekršek za posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, in črtane so nekatere nepotrebne določbe.

- Variantne rešitve, ki so bile preučevane, in utemeljitev predlagane rešitve

Variantne rešitve so bile preučevane predvsem v smeri določb, ki ne bi vsebovale vseh opredelitev pojmov, kot jih določa Direktiva 2017/1564/EU (izvod v dostopnem formatu, tiskano delo, upravičena oseba), in načina dostopa do izvodov v dostopnem formatu. Ker pa so te določbe enake v Direktivi 2017/1564/EU in Uredbi 2017/1563/EU, ki ureja čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnem formatu med državami članicami Evropske unije in tretjimi državami, podpisnicami Marakeške pogodbe, je bilo ocenjeno, da bo predlagana ureditev, ki smiselno sledi določbam Direktive 2017/1564/EU, pooblaščenim subjektom s sedežem v Republiki Sloveniji olajšala izdelavo in izmenjavo izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenimi subjekti v drugih državah, podpisnicah Marakeške pogodbe, v skladu z Uredbo 2017/1563/EU.

b) Način reševanja

- Vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom

S predlaganim zakonom se urejajo vsa vprašanja o izjemah in omejitvah avtorske in sorodnih pravic v korist invalidov in v korist slepih, slabovidnih in oseb z drugimi motnjami branja.

- Vprašanja, ki se bodo urejala z izvršilnimi predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati

Takih vprašanj ni.

- Vprašanja, ki se bodo urejala drugače – navedite, kako (npr. s kolektivnimi pogodbami)

Takih vprašanj ni.

- Vprašanja, v katera ni mogoče poseči s predpisi

S predpisi ni mogoče poseči v izključne pravice imetnikov, razen če to dopuščajo mednarodne pogodbe in evropski pravni red.

- Vprašanja, ki jih ni treba več urejati s predpisi

V zvezi s prekrški, ki jih določa ZASP, so črtane nekatere določbe, ker niso več potrebne, in sicer da se o prekršku iz 184. člena ZASP odloča po hitrem postopku (peti odstavek 184. člena ZASP), ker se želi omogočiti izrek globe v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, in da se prekrški po ZASP obravnavajo kot nujne zadeve (drugi stavek v prvem odstavku 186. člena ZASP), ker že ZP-1 določa, da morajo pooblašcene uradne osebe po uradni dolžnosti brez odlašanja obravnavati vse zadeve, torej tudi prekrške, ki jih določa ZASP.

- Vprašanja, ki se bodo urejala s predpisi in v zvezi s katerimi so bili predhodno opravljeni poskusi in testi, da se ugotovi, ali je ukrepanje primerno

Takih vprašanj ni.

c) Normativna usklajenost predloga zakona

- Z veljavnim pravnim redom

Predlog zakona je usklajen z obstoječim pravnim redom.

- S splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo

Predlog zakona je usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

- S predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in obravnavati »paketno«

Takih predpisov ni.

d) Usklajenost predloga zakona

- S samoupravnimi lokalnimi skupnostmi

Predlog zakona ne posega v lokalno samoupravo, zato dodatno usklajevanje ni potrebno.

- S civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj)
- S subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne ustanove, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

- Ocena finančnih sredstev za državni proračun

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun.

- Ocena drugih javnih finančnih sredstev

Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona v že sprejetem državnem proračunu ni treba zagotoviti dodatnih sredstev.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona je usklajen s pravnim redom EU.

- **Prikaz ureditve v pravnem redu EU**

Direktiva 2017/1564/EU skupaj z Uredbo 2017/1563/EU vzpostavlja pravni okvir, ki bo Evropski uniji in njenim državam članicam omogočil izvajanje Marakeške pogodbe. Izjema avtorske in sorodnih pravic

v korist invalidov je določena že v točki b) tretjega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES, vendar ta ni obvezna. Države članice Evropske unije se lahko zato odločijo, da izjemo v dovoljenem obsegu uvedejo ali pa ne.

Direktiva 2017/1564/EU opredeljuje pojme delo ali drugi predmeti urejanja, upravičena oseba, izvod v dostopnem formatu in pooblaščen subjekt. Direktiva 2017/1564/EU je v okviru neobvezne izjeme, ki jo določa Direktiva 2001/29/ES, določila enotno in obvezno izjemo pravice reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti in dajanja na voljo javnosti, ki omogoča upravičeni osebi (slepi, slabovidni osebi ali osebi z drugo motnjo branja) ali osebi, ki deluje v njenem imenu, ali pooblaščenemu subjektu, da iz dela, do katerega ima zakonit dostop, naredi izvod v dostopnem formatu izključno za uporabo upravičene osebe. Izjema se uporabi le v določenih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z normalnim izkoriščanjem dela ali drugega predmeta urejanja in ne vplivajo pretirano na legitimne interese imetnika pravic. Države članice zagotovijo, da pogodba ne more prevladati nad to izjemo. Države članice ob ustreznem upoštevanju sprememb, ki so potrebne, da bi bilo delo ali drug predmet urejanja dostopna v drugačnem formatu, zagotovijo, da vsak izvod v dostopnem formatu spoštuje integriteto dela ali drugega predmeta urejanja.

Pooblaščen subjekt lahko na nepridobitni osnovi izvod v dostopnem formatu priobči, da na voljo, distribuira ali posodi upravičeni osebi ali drugemu pooblaščenemu subjektu s sedežem v kateri koli državi članici Evropske unije izključno za uporabo upravičene osebe. Upravičena oseba ali pooblaščen subjekt lahko pridobi izvod v dostopnem formatu od pooblaščenega subjekta s sedežem v drugi državi članici Evropske unije ali ima pri njem dostop do izvoda v dostopnem formatu.

Države članice lahko določijo, da za uporabo, dovoljeno v skladu s to direktivo, če jo izvajajo pooblašчени subjekti s sedežem na njihovem ozemlju, veljajo odškodninske sheme v okviru omejitev iz te direktive.

V 4. členu Direktive 2017/1564/EU je določeno, da države članice zagotovijo, da pooblaščen subjekt s sedežem na njihovem ozemlju lahko opravi dejanja iz točke b) prvega odstavka 3. člena za upravičeno osebo ali pooblaščen subjekt s sedežem v kateri koli državi članici. Države članice prav tako zagotovijo, da upravičena oseba ali pooblaščen subjekt s sedežem na njihovem ozemlju lahko pridobi izvod v dostopnem formatu od pooblaščenega subjekta s sedežem v kateri koli državi članici ali ima do njega dostop.

V skladu s 5. členom Direktive 2017/1564/EU imajo pooblašчени subjekti, ki želijo čezmejno izmenjevati izvode v dostopnem formatu, obveznosti, ki so enako določene v 5. členu Uredbe 2017/1563/EU, ki ureja izmenjavo izvodov v dostopnem formatu med pooblaščenimi subjekti s sedežem v državi članici Evropske unije in pooblaščenimi subjekti s sedežem v državi pogodbenici Marakeške pogodbe, ki ni država članica Evropske unije. Pooblaščen subjekt mora upoštevati in sprejeti svoje prakse, s katerimi zagotovi, da distribuira, posreduje in da na voljo razpoložljive izvode v dostopnem formatu le upravičnim osebam ali drugim pooblaščenim subjektom; sprejme ustrezne ukrepe za odvratanje nedovoljenega reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti izvodov v dostopnem formatu; izkazuje ustrezno skrbnost pri ravnanju z deli ali drugimi predmeti urejanja ter njihovimi izvodi v dostopnem formatu in tako ravnanje beleži; objavlja in posodablja, če je to primerno, na svojem spletišču ali po drugih spletnih ali nespletnih poteh, informacije o tem, kako izpolnjuje (prej navedene) obveznosti. Države članice zagotovijo, da pooblaščen subjekt s sedežem na njihovem ozemlju, ki opravlja dejanja iz 4. člena (čezmejno na notranjem trgu), na zahtevo na dostopen način zagotovi naslednje informacije upravičnim osebam, drugim pooblaščenim subjektom ali imetnikom pravic: (a) seznam del ali drugih predmetov urejanja, za katere ima izvode v dostopnem formatu, in razpoložljive formate ter (b) imena in kontaktne podatke o pooblaščenih subjektih, s katerimi si je izmenjal izvode v dostopnem formatu na podlagi 4. člena.

Države članice pooblaščene subjekte s sedežem na njihovem ozemlju, ki opravljajo dejanja iz 4. člena

direktive (čezmejno na notranjem trgu) ter členov 3 in 4 Uredbe 2017/1563/EU, spodbujajo, da jim prostovoljno sporočijo svoja imena in kontaktne podatke. Države članice prejete informacije predložijo Komisiji. Komisija da te informacije na voljo na spletu prek osrednje informacijske dostopne točke in jih posodablja.

– Prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

Ureditev izjeme in omejitve v korist slepih in slabovidnih oseb ter oseb z motnjami branja so posamezne države članice urejale v okviru splošne izjeme v korist invalidov v okviru Direktive 2001/29/ES. Direktiva 2017/1564/EU določa za prenos določb v nacionalne pravne rede rok 11. oktober 2018. Večina držav članic določb Direktive 2017/1564/EU še ni prenesla v svojo nacionalno zakonodajo. V ostalih državah članicah so predlogi sprememb obstoječe avtorskopravne zakonodaje obravnavani v različnih fazah nacionalnih zakonodajnih postopkov.

Ena redkih držav članic, ki je določbe Direktive 2017/1564/EU že prenesla v svoj pravni red, je **Španija**¹. Zakon, ki vključuje določbe Direktive 2017/1564/EU (in še druge direktive), velja od 14. aprila 2018. Španski zakon je omogočal izjemo za invalide že od leta 1996, vendar s prenosom Direktive 2017/1564/EU dodatno določa čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnem formatu določenih varovanih del. Zakon omogoča izjemo avtorske in sorodnih pravic za dostop do varovanih del invalidnim osebam. V korist invalidov se prosto reproducirajo, distribuirajo in priobčujejo javnosti objavljena dela, pod pogojem, da ne gre za pridobitno korist, da ima neposredno povezavo z invalidnostjo in se izvaja z metodo ali sredstvi, prilagojenimi invalidnosti, in je v obsegu, ki je potreben za tako izjemo. Ta izjema se nanaša le na slepe, slabovidne in osebe z drugimi motnjami branja (dislektike), ne pa tudi na ostale oblike invalidnosti. V skladu s to izjemo lahko pooblaščen subjekt v Španiji naredijo izvode v dostopnem formatu iz tiskanih del in jih razširjajo izključno za uporabo upravičenih oseb ali pooblaščenih subjektov s sedežem v kateri koli državi članici. Definiciji slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja ter pooblaščenega subjekta sta povzeti po definiciji, kot jo določa Direktiva 2017/1564/EU. V skladu z določbo 5. člena Direktive 2017/1564/EU so določene tudi obveznosti pooblaščenih subjektov glede določanja postopkov in ukrepov. V zvezi s temi obveznostmi zakon določa dodatno obveznost pooblaščenih subjektov, da na svoji spletni strani objavljajo uvedene postopke in ukrepe in jih redno posodablajo dvakrat letno ter o tem obvestijo pristojni upravljavski center Ministrstva za izobraževanje, kulturo in šport, ki o tem vodi evidenco. Prav tako morajo pooblaščen subjekt voditi evidenco seznama vseh del in dostopnih formatov ter vseh pooblaščenih subjektov (prav tako pa tudi vseh upravičenih oseb in imetnikov pravic), s katerimi so si te izvode v dostopnem formatu izmenjali. Če pooblaščen subjekt teh določb o uvedenih postopkih in ukrepih ne bi izvajali, izgubijo pravico do uporabe te izjeme v korist slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja.

Švedska² je določbe Direktive 2017/1564/EU že prenesla v svoj pravni red. Spremenjene in dopolnjene določbe zakona o avtorski pravici na literarnih in umetniških delih, ki vključujejo določbe Direktive 2017/1564/EU, so se začele uporabljati 11. oktobra 2018. Švedski zakon, ki ima podlago v Direktivi 2017/1564/EU in Uredbi 2017/1563/EU, vključuje uvedbo nove izjeme in omejitve avtorskih pravic tako, da lahko oseba s slabšim vidom ali drugo motnjo branja, ali fizična oseba, ki deluje v njenem imenu, naredi lastne kopije oziroma izvode knjig in drugih zapisov v obliki, ki je na voljo zanje, ne da bi morala najprej pridobiti odobritev imetnikov pravic. Zakon določa, da se izjema nanaša na objavljena literarna, glasbena in avdiovizualna dela. Pooblaščen subjekt (knjižnice in organizacije, ki delajo v korist invalidov) lahko kopirajo glasbena dela in jih razširjajo, prav tako pa lahko kopirajo avdiovizualna dela, ki so radiodifuzno oddajana avdiovizualno ali na TV ali predvajana v kinematografih v korist gluhih in naglušnih ter oseb z motnjami sluha in jih razdeljujejo mednje.

¹ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=469892

² <http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1960729-om-upphovsratt-till-litterara-och-sfs-1960-729>

Švedski zakon je uvedel nadomestilo avtorjem za primere, ko knjižnica ali organizacija razširja kopije varovanih del invalidnim osebam tako, da te lahko to kopijo obdržijo ali ko nekdo razširja več takih kopij del invalidom. Pooblašчени subjekti, kot so javne knjižnice in organizacije, ki delujejo v korist invalidov, lahko delajo izvode v dostopnem formatu in jih tudi čezmejno posredujejo in razširjajo upravičenim osebam ali drugim pooblaščenim subjektom znotraj evropskega gospodarskega prostora. Zakon povzema določbe Direktive 2017/1564/EU glede opredelitev pojma slepe in slabovidne osebe ter osebe z motnjami vida in pojma pooblaščenega subjekta. Poleg tega dopolnjeni zakon določa, da se nova izjema in omejitev uporablja tudi za avtorsko pravico in da se obstoječa omejitev za invalide uporablja še naprej v primerih, ki jih nova izjema in omejitev ne zajema. Zakon določa, da so neveljavni pogodbeni pogoji, ki omejujejo pravico osebe z motnjo vida ali drugimi bralnimi motnjami, da sama ali zanjo fizična oseba ali pooblaščen subjekt, ki delujeta v njenem imenu, uporabi varovano delo, naredi njegov izvod v dostopnem formatu ali tak izvod razširja v okviru te nove izjeme in omejitve.

V **Avstriji**³ prenos Direktive 2017/1564/EU velja od 12. oktobra 2018. Avstrijski zakon o avtorski pravici določa, da se izjema nanaša na slepe, slabovidne in druge osebe z motnjami branja. Avstrijski zakon opredeljuje pojme izvod v dostopnem formatu, slepi, slabovidni in osebe z motnjami branja ter pooblaščene osebe podobno kot Direktiva 2017/1564/EU. Pooblaščen subjekt lahko izdela iz zakonito dostopnega dela izvod v dostopnem formatu za slepe, slabovidne in osebe z motnjami branja in pooblaščene subjekte, ki imajo domicil ali so rezidenti v državah članicah Evropske unije ali evropskega gospodarskega prostora. Podrobno so urejene obveznosti pooblaščenega subjekta. Predvidena je shema nadomestil, pravica pa se lahko upravlja le prek kolektivne organizacije. Proste uporabe se ne sme omejiti s pogodbo.

Kot izhaja iz zakonodajnih predlogov nekaterih drugih držav članic, bodo morale biti organizacije, ki bodo želele izvajati aktivnosti pooblaščenega subjekta, prijavljene v registru pooblaščenih subjektov (tako npr. predvidevata francoska in nemška zakonodajna predloga).

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

- razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel,
- ukinitve postopka ali odprava administrativnih bremen,
- spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj opravljanja dejavnosti oziroma izpolnjevanja obveznosti,
- podatki oziroma dokumenti, ki so potrebni za izvedbo postopka in jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, ter način njihovega pridobivanja,
- ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitve obstoječih organov,
- ali bodo zaradi izvajanja postopkov in dejavnosti potrebne nove zaposlitve, ali so izvajalci primerno usposobljeni, ali bo potrebno dodatno usposabljanje ter dodatna finančna in materialna sredstva,
- ali se bo zaradi ukinitve postopkov in dejavnosti zmanjšalo število zaposlenih ter finančna in materialna sredstva.

Predlog zakona nima takih posledic.

³ https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVI/ME/ME_00054/fname_694033.pdf

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov,
- stroški, ki jih bo imela stranka, ali razbremenitev stranke,
- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo.

Predlog zakona nima takih posledic.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona ima lahko finančne posledice za imetnike avtorske in sorodnih pravic zaradi razširitve izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic v korist invalidov. Ker se lahko izjema uporabi le v korist invalidov in pod določenimi pogoji, so negativni vplivi za imetnike avtorske in sorodnih pravic zelo omejeni. Zaradi nove izjeme v korist slepih in slabovidnih oseb ter oseb z motnjami branja lahko nastanejo negativne posledice v majhnem obsegu, npr. za založnike knjig, učbenikov, revij, proizvajalce fonogramov zaradi npr. izdaje e-zvočne knjige na zgoščenki.

Zaradi nove obvezne izjeme avtorske in sorodne pravice bodo pooblaščen subjekti lažje razvili nove storitve, namenjene upravičenim osebam. Invalidi bodo imele lažji dostop do objavljenih del v njim prilagojenem izvodu v dostopnem formatu. Upravičene osebe (slepi, slabovidni in osebe z drugimi motnjami branja) bodo imele boljši in učinkovitejši dostop do knjig in drugih tiskanih del.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Invalidi bodo imeli ne glede na obliko svoje invalidnosti lažji dostop do objavljenih del v njim prilagojenem izvodu v dostopnem formatu. Upravičene osebe (slepi, slabovidni in osebe z drugimi motnjami branja) bodo imele boljši in učinkovitejši dostop do knjig in drugih tiskanih del v ustrezni obliki oziroma njim prilagojenem izvodu v dostopnem formatu. S čezmejno izmenjavo na notranjem trgu bo upravičenim osebam omogočen lažji dostop do del v ustreznih zakonito narejenih formatih, ki so bili narejeni izven Republike Slovenije. Upravičene osebe bodo imele zato boljše pogoje za pridobivanje znanja in branje knjig, kar bo vplivalo na izboljšanje kakovosti njihovega življenja.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

- nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja,
- razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna,
- razvojne dokumente EU in mednarodnih organizacij.

Predlog zakona ne vpliva na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

/

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:
- ciljnim skupinam (seminarji, delavnice),

- širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve).

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo bo informacijo o sprejetju zakona objavilo pisno na svoji spletni strani in s sporočilom za javnost. Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino bo, če bo treba, predstavil sprejeti zakon organizacijam in ustanovam, ki izdelujejo izvode v dostopnem formatu za invalidne osebe.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

- zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa,
- organi, civilna družba,
- metode za spremljanje doseganja ciljev,
- merila za ugotavljanje doseganja ciljev,
- časovni okvir spremljanja za pripravo poročil,
- roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

- Spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen

Predlog zakona je bil objavljen na spletni strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo:

http://www.mgrt.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/notranji_trg/predlogi_predpisov/sektor_za_gospodarsko_pravo_pomoc_in_prestrukturiranje_gospodarskih_druzob_v_tezavah_in_intelektualno_lastnino/ in spletnem portalu e-demokracija: <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/edemokracija.euprava>

- Čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe.

Predlog zakona je bil v javni razpravi od 30. oktobra 2018 do 30. novembra 2018

- Datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja
- Seznam subjektov, ki so sodelovali (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):
 - Ministrstvo za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: MP),
 - Tržni inšpektorat RS (v nadaljnjem besedilu: TIRS),
 - Trgovinska zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: TZS),
 - Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZDSSS),
 - Center IRIS – Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne (v nadaljnjem besedilu: Center IRIS),
 - Bravo, društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami (v nadaljnjem besedilu: društvo Bravo),
 - Društvo Downov sindrom Slovenija (v nadaljnjem besedilu: DDSS),
 - Lado Hribar (v nadaljnjem besedilu: NAA).

Bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje

Pripombe k 2. členu oziroma novemu 48.a členu

Glede predloga ZDSSS in DDSS, da se v členu 48.a izrecno doda, da formalno izkazovanje statusa invalida za možnost sklicevanja na izjemo ni potrebno, je treba poudariti, da se navedeni člen 48.a

nanaša na vse invalide, medtem ko se člen 48.c nanaša na izmenjavo izvodov v dostopnem formatu za upravičene osebe (to so slepe, slabovidne in osebe z drugimi motnjami branja). Izjema je določena tako, da se uporablja prosto, torej brez dovoljenja imetnika pravic. Vendar pa bo moral pooblaščen subjekt v skladu z določbo četrtega odstavka 48.b člena poskrbeti za postopke ali ukrepe, s katerimi bo zagotovil odvrčanje nedovoljenega reproduciranja, distribuiranja ali priobčitve javnosti izvodov v dostopnem formatu. Del teh postopkov ali eden izmed ukrepov je tako lahko tudi formalno izkazovanje statusa invalida.

Predloga društva Bravo v zvezi z razširitvijo izjeme ne samo na invalide, temveč tudi na »druge upravičene osebe« in da se poleg »invalidnosti« doda tudi »motnja«, ni mogoče sprejeti. Izjeme se razlagajo ozko in v skladu s kriteriji, določenimi v 46. členu ZASP.

Center IRIS namesto izraza »invalid« predlaga uporabo izraza »oseba s posebnimi potrebami oziroma oseba z dodatnimi potrebami«. Po preverjanju v področni zakonodaji je bilo ugotovljeno, da je ustrezen izraz invalid in v skladu s tem je bilo besedilo popravljeno. Predlog predlagatelja bi navedeno izjemo še dodatno razširil in s tem še dodatno omejil avtorsko pravico.

Predlog ZDSSS, da posojanje izvodov dela v dostopnem formatu ne sme biti predmet nadomestila, ni potreben. Predlog novele ne posega v obstoječo ureditev javnega posojanja. Ta v drugem odstavku 36. člena ZASP že zdaj izključuje iz obveznosti plačila knjižničnega nadomestila med drugim tudi specialne knjižnice.

Predlog ZDSSS, da se besedilo »ni namenjena doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi« nadomesti z besedilom »v nekomercialne namene«, ni sprejemljiv. Besedna zveza »posredne ali neposredne gospodarske koristi« je izraz, ki označuje uporabo »v nekomercialne namene« v skladu z izrazoslovjem, uporabljenim v obstoječem ZASP.

Pripombe k 3. členu oziroma novemu 48.b členu

Predlog Centra IRIS, da se beseda »in« nadomesti z besedo »ali«, ni sprejemljiv. V skladu s točko (b) drugega odstavka 2. člena Direktive 2017/1564/EU je beseda »in« primerna in ustrezna. Starejše osebe, ki ne vidijo dobro, ne spadajo v kategorijo slabovidnih oseb, če lahko s pripomočki za oči (dioptrijska očala, leče) tako izboljšajo svoj vid, da lahko s temi pripomočki berejo tiskana v dela v normalni obliki. Direktiva 2017/1564/EU se nanaša na osebe, ki zaradi funkcionalne (telesne) motnje vida ne morejo brati tiskanih del tako, kot to lahko osebe brez take motnje. Iz tega izhaja, da uporabniki lahkega branja ne sodijo med upravičene osebe, za katere se predvideva možnost izmenjave izvodov v dostopnem formatu.

Predlog društva Bravo, da se besedilo 3. točke drugega odstavka spremeni »enako učinkovito kot osebe enake starosti in sposobnosti brez funkcionalne nemožnosti učinkovitega branja«, ni sprejemljiv. Kot izhaja iz obrazložitve tega člena, so opredelitve pojmov v tem členu (torej tudi pojem upravičene osebe) v načelu določene enako kot v Direktivi 2017/1564/EU in Uredbi 2017/1563/EU, ki ureja čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnem formatu med državami članicami Evropske unije in tretjimi državami, pogodbenic Marakeške pogodbe. Enaka opredelitev pojmov bo pooblaščenim subjektom s sedežem v Republiki Sloveniji olajšala izdelavo in izmenjavo izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenimi subjekti v tretjih državah, ki niso članice Evropske unije, so pa pogodbenice Marakeške pogodbe.

Na vprašanje Centra IRIS, kaj se šteje kot tiskano gradivo, uvodoma poudarjamo, da tega izraza predlog novele ZASP ne uporablja. V novem členu 48.c ZASP je opredeljen pojem »tiskano delo«. Pojem »tiskano delo« ustreza opredelitvi pojma »delo ali drugi predmeti urejanja« v prvem odstavku 2. člena Direktive 2017/1564/EU in prvem odstavku 2. člena Uredbe 2017/1563/EU. ZASP v drugem odstavku 4. člena določa, da se določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, zato pri navedbi pojma ni treba navajati tudi drugih predmetov urejanja, ki so

predmet varstva sorodnih pravic. Kaj se šteje za tiskano delo, je razvidno iz prvega odstavka 48.c člena. V primerjavi z novim 48.a členom je v tej opredelitvi delo določeno ožje (kot tiskano delo), in sicer zato, ker so izjeme po Marakeški pogodbi, Direktivi 2017/1564/EU in Uredbi 2017/1563/EU določene za olajšan dostop do knjig in drugega tiskanega gradiva. Za druga avtorska dela ali predmete varstva sorodnih pravic, ki ne ustrezajo opredelitvi pojma »tiskano delo«, ni določena možnost izmenjave s pooblaščenimi subjekti na notranjem trgu Evropske unije ali izven njega.

Predlog Centra IRIS, naj založbe avtomatsko oddajajo elektronsko gradivo na repozitorij za digitalno gradivo in da naj bi bilo šolsko gradivo avtomatično dosegljivo v elektronski obliki na repozitoriju, določenem z zakonom, ni sprejemljiv. Direktiva 2017/1564/EU določa obvezno izjemo za slepe, slabovidne in osebe z drugimi motnjami branja in z namenom olajšanja dostopa do knjig in drugih tiskanih del uvaja možnost izmenjave izvodov v dostopnem formatu zanje, ne določa pa obveznosti izdelave izvodov v dostopnem formatu.

Predlog ZDSSS glede uporabe nevtralnega izraza »dela« ni sprejemljiv. V primerjavi z novim 48.a členom je v tej opredelitvi delo določeno ožje (kot tiskano delo), in sicer zato, ker je izjema po Marakeški pogodbi, Direktivi 2017/1564/EU in Uredbi 2017/1563/EU določena za olajšan dostop do knjig in drugega tiskanega gradiva. Ne glede na to bo v skladu z novim besedilom 48.a člena dovoljeno v korist upravičene osebe narediti njej prilagojen izvod katerega koli objavljenega dela, ne le knjige ali drugega gradiva, ki ustreza opredelitvi pojma »tiskano delo«, ne bo pa možna izmenjava takih del v skladu z določbo novega 48.c člena ZASP.

Pripombe k 3. členu oziroma novemu 48.c členu

Predlogi Centra IRIS, ZDSSS in DDSS v zvezi z vključitvijo pravice predelave v možnost izmenjave izvodov v dostopnem formatu niso sprejemljivi. Kot izhaja iz uvodne izjave 8 Direktive 2017/1564/EU bi obvezna izjema morala prav tako omejiti pravico reproduciranja tako, da se omogoči vsako dejanje, ki je potrebno za spremembo ali pretvorbo ali prilagoditev dela ali drugega predmeta urejanja, da se izdela izvod v dostopnem formatu, ki upravičenim osebam omogoča dostop do tega dela ali drugega predmeta urejanja. To vključuje zagotavljanje potrebnih sredstev za navigacijo po informacijah v izvodu v dostopnem formatu. Vključuje tudi spremembe, ki bi bile potrebne v primerih, ko je format dela ali drugega predmeta urejanja že dostopen določenim upravičenim osebam zaradi različnih oblik motenj ali invalidnosti ali okvar ali različnih stopenj teh motenj ali invalidnosti.

Kot izhaja iz uvodne izjave 8 Direktive 2017/1564/EU, je dovoljeno reproduciranje, predelava pa ni omenjena. Pri tem reproduciranje obsega vsako dejanje, ki je potrebno za spremembo ali pretvorbo ali prilagoditev dela ali drugega predmeta urejanja, da se izdela izvod v dostopnem formatu, ki upravičeni osebi omogoča dostop do tega dela ali drugega predmeta urejanja. Torej se s tehničnimi sredstvi omogoči dostop do vsebine izvoda v dostopnem formatu, ne da bi se ob tem poseglo v vsebino dela.

Predlog ZDSSS, da se krog pooblaščenih subjektov dodatno prilagodi tako, da so izrecno naštet še institucije, ki jih financira država, da zagotavljajo storitve upravičenim osebam (mednje naj bi tako sodila Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne, institucije, nevladne organizacije in združenja oseb z motnjami branja, ki so javno financirane), ni sprejemljiv. V tretjem odstavku 48.c člena je opredeljen pojem pooblaščenega subjekta enako kot v določbi četrtega odstavka 2. člena Direktive 2017/1564/EU. Navedena opredelitev pojma je široka in obsega različne vrste ustanov in nepridobitnih organizacij, ki bi lahko navedene pogoje izpolnjevale. Določba zakona mora biti dovolj splošna, da obsega tudi morebitne pooblaščen subjekte, ki se bodo pojavili v prihodnosti. Glavni cilj Direktive 2017/1564/EU je olajšati dostop upravičenim osebam do knjig in drugega tiskanega gradiva.

Predlog Centra IRIS in ZDSSS v zvezi z izmenjavo med upravičenimi osebami samimi ni sprejemljiv. Direktiva 2017/1564/EU omogoča pooblaščenim subjektom dostop do izvodov v dostopnem formatu, ki že obstajajo pri drugih pooblaščenih subjektih znotraj EU, oziroma da pooblaščen subjekt naredi izvod v dostopnem formatu sam. Izmenjava med upravičenimi osebami samimi po Direktivi (EU)

2017/1564 ni dovoljena, lahko pa se v skladu s 3. členom Direktive 2017/1564/EU izdela izvod v dostopnem formatu, do katerega imajo zakonit dostop za uporabo samo upravičene osebe.

Odgovor na vprašanje Centra IRIS glede preverjanja upravičene osebe: Novela ZASP ne predvideva konkretnih ukrepov za preprečevanje zlorab, ampak prepušča pooblaščenim subjektom, da sami določijo postopke ali ukrepe za preprečevanje zlorab, ki so prilagojeni njihovemu poslovanju (vključno z ugotavljanjem, kdo izpolnjuje pogoje za upravičeno osebo).

Predlog Centra IRIS, da naj bo informacijska točka, kjer bo Komisija objavljala sezname pooblaščenih subjektov, vezana na NUK, ni sprejemljiv. V skladu z drugim odstavkom 6. člena Direktive 2017/1564/EU države članice informacije o pooblaščenih subjektih in njihovih kontaktnih podatkih predložijo Komisiji, Komisija pa da te informacije na voljo na spletu prek osrednje informacijske dostopne točke in jih posodablja. Nacionalna zakonodaja ne more določati obveznosti glede delovanja Evropske komisije.

Pripombe k 5. in 6. členu

Predlog Tržnega inšpektorata RS ni sprejemljiv (črtanje 184., 185. in 186. člena ZASP), saj bi to znižalo raven varstva avtorske in sorodnih pravic v RS. Upravno in prekrškovno ukrepanje je potrebno. Namen spremembe glede prekrškov je bil predvsem v pretvorbi zneskov glob iz tolarjev v eure. Besedilo 5. in 6. člena sledi predlogom Tržnega inšpektorata RS iz preteklosti, da se lahko izrekajo globe v razponu.

Pripombe k 8. členu

Predlog Trgovinske zbornice Slovenije glede črtanja 8. člena ni sprejemljiv. Kazenske določbe v obliki globe so potrebne v smislu upravnega in prekrškovnega varstva, ki v primeru kršitev avtorske in sorodnih pravic zagotavlja poleg civilnega in kazenskega varstva dodatno varovalo. Globa v razponu se lahko predpiše v skladu s prvim odstavkom 17. člena ZP-1. Globa v hitrem postopku se lahko izreče tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene z ZASP.

Predlog TZS, da naj bi se najprej izreklo opozorilo (eno ali dve), preden bi se izrekla globa, ni sprejemljiv. Zaradi vedno lažje nezakonite uporabe varovanih del vnaprej določeno opozorilo ne bi zagotavljalo ustreznega varstva v primeru kršitev avtorske in sorodnih pravic.

Predlog TZS, da MGRT pripravi spremembe zakonodaje, ki bo uporabnikom varovanih del zagotovila bolj enakovreden položaj z monopolnimi kolektivnimi organizacijami, ni sprejemljiv, saj naj bi predlog zakona po oceni TZS prinesel negativne posledice za gospodarske subjekte in za njihovo pravno varnost. Predlog zakona določa izjemo v korist invalidov, zato ima lahko finančne posledice za imetnike avtorske in sorodnih pravic zaradi razširitve izjeme in omejitve avtorske in sorodnih pravic v korist invalidov, ne pa za uporabnike varovanih del. Ker je že obstoječa izjema zelo široka in se izjema lahko uporabi le v korist invalidov in pod določenimi pogoji, bodo negativni vplivi za imetnike avtorske in sorodnih pravic neznatni. Zaradi nove možnosti izmenjave izvodov za slepe, slabovidne in druge osebe z drugimi motnjami branja lahko za npr. založnike knjig, učbenikov, revij, proizvajalce fonogramov zaradi npr. izdaje zvočne knjige na zgoščenki, nastanejo manjše negativne posledice. Izjema se namreč nanaša le na zakonit dostop do objavljenega dela, gre za majhen krog upravičencev, majhen obseg del in nezanemarljive stroške izdelave izvoda v dostopnem formatu, ki jih bo nosila oseba, ki bo tak izvod v korist invalida izdelala. Obstaja velika verjetnost, da bo invalid kljub možnosti, da sam prilagodi varovano delo svoji obliki invalidnosti, raje kupil izvod v že prilagojeni obliki, če bo ta na voljo. Založbe imajo zato priložnost, da svojo dejavnost razširijo na izdelavo izvodov v prilagojeni obliki in jih ponudijo trgu.

Pripombe glede 142. do 144. člena ZASP

Pripombe Narodne avtorske agencije glede ponovne uveljavitve členov 142 do 144 ZASP ni mogoče upoštevati, ker gre za člene, ki so bili preneseni v 7. in 8. člen Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi besedila zakona zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Zdravko Počivalšek, minister
- mag. Aleš Cantarutti, državni sekretar
- Eva Štravs Podlogar, državna sekretarka
- Franc Stanonik, generalni direktor Direktorata za notranji trg
- mag. Alenka Vidmar, podsekretarka, Direktorat za notranji trg
- dr. Vojko Toman, direktor Urada RS za intelektualno lastnino
- Mojca Pečar, sekretarka, Urad RS za intelektualno lastnino
- Saša Ovsenik, višja svetovalka III, Urad RS za intelektualno lastnino

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP) se v 1. členu v drugem odstavku na koncu osme alineje beseda »ter« nadomesti z vejico.

Na koncu devete alineje se pika nadomesti z besedo »ter« in doda nova deseta alineja, ki se glasi:

»Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščiteneh z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja in o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 6).«

2. člen

48.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»Invalidi

48.a člen

V korist invalidov, vključno z upravičenimi osebami iz 48.b člena tega zakona, je prosto reproduciranje, ki vključuje tudi nujno potrebne nevsebinske prilagoditve, distribuiranje in priobčitev javnosti objavljenih del, če je taka uporaba neposredno povezana z njihovo invalidnostjo in v obsegu, ki ga zahteva posamična oblika invalidnosti, in ni namenjena doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi.«.

3. člen

Za 48.a členom se dodata novi 48.b in 48.c člen, ki se glasita:

»Upravičena oseba, delo za upravičeno osebo in izvod v dostopnem formatu

48.b člen

(1) Za upravičeno osebo se šteje oseba, ki:

1. je slepa,
2. je slabovidna in njene slabovidnosti ni mogoče izboljšati do te mere, da bi se omogočila vidna funkcija, ki bi bila primerljiva z vidno funkcijo osebe brez take motnje, in ki zaradi tega ne more brati del za upravičeno osebo v enaki meri kot oseba brez take motnje,
3. ima motnjo zaznavanja ali branja in zaradi tega ne more brati del za upravičeno osebo v enaki meri kot oseba brez take motnje, ali
4. je zaradi telesne motnje drugače nezmožna držati knjigo ali jo premikati ali osredotočiti ali premikati svojih oči v meri, ki je običajno sprejemljiva za branje.

(2) Za delo za upravičeno osebo se šteje delo v obliki knjige, periodične publikacije, časopisa, revije ali drugega pisnega dela, zapisa, vključno z notnimi zapisi, in povezane ilustracije v katerem koli mediju, vključno z zvočno obliko, kot so zvočne knjige, in digitalnimi formati, ki je varovano z avtorsko ali sorodnimi pravicami in je bilo objavljeno ali drugače zakonito dostopno javnosti.

(3) Za izvod v dostopnem formatu se šteje izvod dela za upravičeno osebo v drugačnem načinu ali obliki, ki upravičeni osebi daje dostop do tega dela za upravičeno osebo in upravičeni osebi omogoča, da do dela za upravičeno osebo dostopa enako učinkovito in z enako lahkoto kot osebe brez okvar ali motenj iz prvega odstavka tega člena.

Pooblaščen subjekt in izmenjava izvodov v dostopnem formatu za upravičene osebe

48.c člen

(1) Pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji lahko pod pogoji iz 48.a člena tega zakona za upravičeno osebo ali za pooblaščen subjekt s sedežem v kateri koli državi članici Evropske unije naredi iz dela za upravičeno osebo izvod v dostopnem formatu in ga priobči javnosti, distribuira ali posodi upravičeni osebi ali drugim pooblaščenim subjektom za izključno uporabo upravičene osebe.

(2) Upravičena oseba ali pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji lahko od pooblaščenega subjekta s sedežem v drugi državi članici Evropske unije pridobi izvod v dostopnem formatu, narejen iz dela za upravičeno osebo, ali ima dostop do njega za izključno uporabo upravičene osebe.

(3) Za pooblaščen subjekt iz prvega odstavka tega člena se šteje subjekt, ki nepridobitno zagotavlja izobraževanje, usposabljanje, prilagojeno branje ali dostop do informacij upravičenim osebam, kot eno izmed svojih glavnih dejavnosti, ali del svojega poslanstva v javnem interesu.

(4) Pooblaščen subjekt iz prvega odstavka tega člena sprejme in izvaja ukrepe, s katerimi zagotovi, da:

1. priobči javnosti, distribuira ali da na voljo izvode v dostopnem formatu le upravičenim osebam ali drugim pooblaščenim subjektom;
2. odvrča nedovoljeno reproduciranje, distribuiranje ali priobčitev javnosti izvodov v dostopnem formatu, npr. z obvestili na svojem spletišču in obvestilom upravičenim osebam o dovoljenih in nedovoljenih načinih uporabe izvoda v dostopnem formatu;
3. izkazuje ustrezno skrbnost pri ravnanju z deli za upravičene osebe ter njihovimi izvodi v dostopnem formatu in tako ravnanje beleži;
4. objavlja in posodablja informacije o tem, kako izpolnjuje obveznosti iz 1. do 3. točke tega odstavka;
5. v primerih izmenjave izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenim subjektom s sedežem v drugi državi članici Evropske unije na zahtevo zagotovi upravičenim osebam, drugim pooblaščenim subjektom ali imetnikom pravic na dostopen način seznam del, za katere ima izvode v dostopnem formatu, razpoložljive formate in imena ter kontaktne podatke pooblaščenih subjektov, s katerimi si je izmenjal izvode v dostopnem formatu.

(5) Ministrstvo, pristojno za kulturo, na svoji spletni strani objavi seznam s kontakti pooblaščenih subjektov s sedežem v Republiki Sloveniji, ki izvajajo izmenjavo izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenim subjektom s sedežem v drugi državi članici Evropske unije. Ta seznam se objavi na podlagi podatkov, ki jih ministrstvu, pristojnemu za kulturo, prostovoljno pošljejo pooblašчени subjekti iz prvega odstavka tega člena.

(6) Pogodbena določila, ki nasprotujejo določbam prvega ali drugega odstavka tega člena, so nična.«.

4. člen

V 166.c členu se v tretjem odstavku v 1. točki besedilo »47.a« nadomesti z besedilom »48.a«.

5. člen

V 184. členu se v prvem odstavku napovedni stavek spremeni tako, da se glasi:

»Z globo od 1.700 do 5.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba:«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Z globo od 350 do 3.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Z globo od 350 do 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.«.

Doda se nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Z globo od 350 do 1.000 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.«.

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane peti odstavek, se beseda »vzamejo« nadomesti z besedo »odvzamejo«.

Dosedanji peti odstavek se črta.

6. člen

Za 184. členom se doda novi 184.a člen, ki se glasi:

»184.a člen

(1) Z globo od 200 do 500 eurov se kaznuje za prekršek pooblaščen subjekt iz tretjega odstavka 48.c člena tega zakona, ki:

1. priobči javnosti, distribuira ali da na voljo izvode v dostopnem formatu neupravičenim osebam ali drugim neupravičenim subjektom (1. točka četrtega odstavka 48.c člena);
2. ne odvrta nedovoljenega reproduciranja, distribuiranja ali priobčitve javnosti izvodov v dostopnem formatu (2. točka četrtega odstavka 48.c člena);
3. ne izkazuje ustrezne skrbnosti pri ravnanju z deli za upravičene osebe ter njihovimi izvodi v dostopnem formatu in takega ravnanja ne beleži (3. točka četrtega odstavka 48.c člena);
4. ne objavlja in ne posodablja informacij o izpolnjevanju obveznosti iz 1. do 3. točke četrtega odstavka 48.c člena tega zakona (4. točka četrtega odstavka 48.c člena);
5. ne zagotovi upravičenim osebam, drugim pooblaščenim subjektom ali imetnikom pravic na dostopen način seznama del, za katere ima izvode v dostopnem formatu, razpoložljivem formatu in imen ter kontaktnih podatkov pooblaščenih subjektov, s katerimi si je izmenjal izvode v dostopnem formatu v primerih izmenjave izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenim subjektom s sedežem v drugi državi članici Evropske unije (5. točka četrtega odstavka 48.c člena).

(2) Z globo od 50 do 100 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba pooblaščenega subjekta iz tretjega odstavka 48.c, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 40 do 100 eurov se kaznuje pooblaščen subjekt iz tretjega odstavka 48.c člena tega zakona - posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.«.

7. člen

185. člen se spremeni tako, da se glasi:

» (1) Z globo od 850 do 3.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, ki osebi, ki ima zakonit dostop do primerka avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic, ne zagotovi sredstev, ki ji omogočajo uveljavljanje vsebinskih omejitev pravic (166.c člen).

(2) Z globo od 250 do 1.500 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 250 do 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.«

(4) Z globo od 250 do 700 eurov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.«

8. člen

V 186. členu se v prvem odstavku za besedilom »v 184.« dodata vejica in besedilo »184.a« in črta drugi stavek.

9. člen

Za 186. členom se doda nov 186.a člen, ki se glasi:

»186.a člen

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje prepisane globe, določene s tem zakonom.«.

KONČNA DOLOČBA

10. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva 2017/1564/EU, zato je v drugem odstavku 1. člena dodana njena navedba.

K 2. členu

Spreminja se obseg izjeme v korist invalidov, slepih in slabovidnih oseb in oseb z drugimi motnjami branja. Predlagana sprememba je v skladu z Direktivo 2017/1564/EU, ki določa izjemo in omejitev avtorske in sorodnih pravic za upravičene osebe (slepe, slabovidne in druge osebe z motnjo branja), in hkrati dopušča, da države članice še naprej zagotavljajo izjemo ali omejitev v korist invalidov tudi v drugih primerih, ki jih ta direktiva ne zajema, kot to izhaja iz uvodne izjave 20. Izjema in omejitev pravic reproduciranja (ki vključuje tudi nujno potrebne nevsebinske spremembe), distribuiranja in priobčitve javnosti (ki vključuje dajanje na voljo javnosti) je zdaj določena v najširšem možnem okviru, ki ga dovoljuje točka b) tretjega odstavka 5. člena Direktive 2001/29/ES: uporaba v korist invalidov, ki je neposredno povezana z invalidnostjo in nima namena dosežati posredne ali neposredne gospodarske koristi, v obsegu, ki ga zahteva posamična oblika invalidnosti, brez poseganja v obveznosti držav članic na podlagi Direktive 2017/1564/EU. Nujno potrebne nevsebinske spremembe dela za upravičeno osebo so spremembe in pretvorbe, ki so nujno potrebne, da ga lahko invalid uporabi, in to v obsegu, ki ga zahteva njegova oblika invalidnosti. Take nujno potrebne nevsebinske spremembe dela za upravičeno osebo ne posegajo v vsebino dela za pooblaščen osebo in ga ne spreminjajo, zato ne obsegajo dejanj, za katera je treba od imetnika pridobiti pravico predelave. Nujno potrebne nevsebinske spremembe morajo spoštovati integriteto dela (kot to izhaja iz drugega odstavka 3. člena Direktive 2017/1564/EU in 19. člena ZASP).

Izjema se v primerjavi z veljavno določbo 48.a člena ZASP razširi tako, da je pod določenimi pogoji v korist invalidov prosto ne le reproduciranje, distribuiranje in javno recitiranje, ampak tudi priobčitev javnosti, ki obsega vse uporabe dela v netelesni obliki (drugi odstavek 22. člena ZASP), med drugim tudi javno recitiranje. Dodano je, da mora biti delo objavljeno (objava dela je določena v prvem odstavku 3. člena ZASP); enako kot pri ostalih izjemah velja, da se lahko uporabi le za delo, do katerega ima oseba, ki uporabi izjemo, zakonit dostop. Črtan je pogoj »če to delo ni na voljo v zahtevani obliki«, kar bo olajšalo uporabo izjeme v korist invalidov.

Invalid ali oseba, ki deluje v njegovem imenu oziroma zanj, lahko za to, da bi invalidu omogočila uporabo objavljenega dela, to delo brez dovoljenja avtorja reproducira v kateri koli obliki (vključno z nujno potrebnimi nevsebinskimi spremembami, torej spremembami in pretvorbami, ki so nujno potrebne, da ga lahko invalid uporabi, in v obsegu, ki ga zahteva njegova oblika invalidnosti, pri čemer te spremembe ne obsegajo dejanj, za katera je treba od imetnika pridobiti pravico predelave), distribuira in priobči javnosti. Pri tem tega ne sme uporabljati za posredne ali neposredne gospodarske koristi. Izjema se nanaša na avtorsko delo in ob upoštevanju drugega odstavka 4. člena ZASP na predmete varstva sorodnih pravic. Zanj veljata tudi splošno pravilo iz 46. člena ZASP in določba 19. člena ZASP o spoštovanju dela (integriteta dela).

Novo besedilo 48.a člena omogoča prosto reproduciranje (ki vključuje tudi nujno potrebne nevsebinske spremembe), distribuiranje in priobči javnosti objavljenih del vsem invalidom in s tem obsega obvezno izjemo iz točke a) prvega odstavka 3. člena in delno obvezno izjemo iz točke b) prvega odstavka 3. člena Direktive 2017/1564/EU. Ti izjemi omogočata upravičeni osebi (slepi, slabovidni osebi ali osebi z drugo motnjo branja) ali osebi, ki deluje v njenem imenu, ali pooblaščenemu subjektu, da iz dela, do katerega ima zakonit dostop, naredi izvod v dostopnem formatu za uporabo upravičene osebe. Novo besedilo 48.a člena torej omogoča izdelavo izvodov v dostopnem formatu in njihovo razširjanje v Republiki Sloveniji. Razširjanje izvodov v dostopnem

formatu na notranjem trgu ureja novi 48.c člen.

Zakon ne predvideva formalnega izkazovanja statusa invalida. V domeni pooblaščenih subjektov pa je, da bodo ti morali v skladu z določbo četrtega odstavka 48.b člena poskrbeti za postopke ali ukrepe, s katerimi bodo preprečili nedovoljeno reproduciranje, distribuiranje ali priobčitve javnosti izvodov v dostopnem formatu.

K 3. členu

S 3. členom se v ZASP prenašajo določbe Direktive 2017/1564/EU, ki omogočajo izmenjavo izvodov v dostopnem formatu v korist slepih, slabovidnih ali oseb z drugimi motnjami branja (upravičene osebe), kar jim bo olajšalo dostop do knjig in drugih del za upravičeno osebo.

Novi 48.b člen opredeli pojme upravičene osebe, dela za upravičeno osebo in izvoda v dostopnem formatu. Opredelitve teh pojmov so v načelu določene enako kot v Direktivi 2017/1564/EU in Uredbi 2017/1563/EU, ki ureja čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnem formatu med državami članicami Evropske unije in tretjimi državami, pogodbenicami Marakeške pogodbe. Enaka opredelitev pojmov bo pooblaščenim subjektom s sedežem v Republiki Sloveniji olajšala izdelavo in izmenjavo izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenimi subjekti v tretjih državah, ki niso članice Evropske unije, so pa pogodbenice Marakeške pogodbe.

Iz uvodnih določb (7) Direktive 2017/1564/EU je razvidno, da se Direktiva 2017/1564/EU nanaša na slepe osebe, slabovidne osebe, katerih slabovidnosti ni mogoče toliko izboljšati, da bi se omogočila vidna funkcija, ki bi bila primerljiva z vidno funkcijo osebe brez take motnje, osebe, ki imajo motnjo zaznavanja ali branja, vključno z disleksijo ali katero koli drugo učno težavo, ki jim preprečuje, da berejo dela za upravičeno osebo tako kot osebe brez take motnje ali osebe, ki zaradi telesne invalidnosti ne morejo držati ali premikati knjige ali osredotočiti ali premikati pogleda tako, kot je običajno sprejemljivo za branje, če te osebe zaradi take motnje ali invalidnosti ne morejo brati del za upravičeno osebo tako kot osebe brez take motnje ali invalidnosti. Cilj te direktive je tem upravičenim osebam omogočiti dostop do knjig, tudi e-knjig, periodičnih publikacij, časopisov, revij in drugih pisnih del, zapisov, vključno z notnimi zapisi, in do drugega tiskanega gradiva, tudi v digitalni ali analogni zvočni obliki, spletno ali nespletno, v formatih, s katerimi navedena dela in drugi predmeti urejanja postanejo dostopni navedenim osebam enako kot osebam brez take motnje ali invalidnosti. Dostopni formati vključujejo na primer brajico, velik tisk, prilagojene e-knjige, zvočne knjige in radijske oddaje.

Za upravičeno osebo (iz novega 48.b člena) se enako kot po drugem odstavku 2. člena Direktive 2017/1564/EU in drugem odstavku 2. člena Uredbe 2017/1563/EU šteje oseba, ki je slepa, slabovidna in njene slabovidnosti ni mogoče toliko izboljšati, da bi ji omogočili vidno funkcijo, ki bi bila primerljiva z vidno funkcijo osebe brez take motnje, in ki zato ne more brati del za upravičeno osebo tako kot oseba brez take motnje; ima motnjo zaznavanja ali branja in zato ne more brati del za upravičeno osebo tako kot oseba brez take invalidnosti; ali je zaradi telesne motnje drugače nezmožna držati knjigo ali jo premikati ali osredotočiti ali premikati svojih oči tako, kot je običajno sprejemljivo za branje. Pooblaščen subjekt, ki bo naredil izvod v dostopnem formatu ali ga pridobil od drugega pooblaščenega subjekta, bo moral predhodno ugotoviti, ali posamezna oseba izpolnjuje te pogoje in kako se lahko glede na njeno okvaro ali motnjo naredi zanj ustrezen izvod v dostopnem formatu (npr. izvod v brajici, povečanem tisku, zvočnem zapisu). Zakonsko predvidena izjema je torej namenjena osebam, katerih oviranost je tolikšna, da jim tudi z raznimi pripomočki (npr. očala) stanja ni mogoče toliko izboljšati, da bi bilo primerljivo z osebami brez te oviranosti.

Pojem »delo za upravičeno osebo« ustreza opredelitvi pojma »delo ali drugi predmeti urejanja« v prvem odstavku 2. člena Direktive 2017/1564/EU in prvem odstavku 2. člena Uredbe 2017/1563/EU. ZASP v drugem odstavku 4. člena določa, da se določbe o vsebinskih omejitvah avtorske pravice smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, zato pri navedbi pojma ni treba

navajati tudi drugih predmetov urejanja, ki so predmet varstva sorodnih pravic. Za delo za upravičeno osebo (iz prvega odstavka 48.b člena) se šteje delo v obliki knjige, periodične publikacije, časopisa, revije ali drugega pisnega dela, zapisa, vključno z notnimi zapisi, in povezane ilustracije v katerem koli mediju, vključno z zvočno obliko, kot so zvočne knjige, in digitalnimi formati, delo, ki je varovano z avtorsko ali sorodnimi pravicami in je bilo objavljeno ali drugače zakonito dostopno javnosti. Ker opredelitev vključuje zvočne knjige in s tem fonograme, je treba vanjo vključiti tudi sorodne pravice. V primerjavi z novim 48.a členom je v tej opredelitvi delo določeno ožje (kot delo za upravičeno osebo), in sicer zato, ker so izjeme po Marakeški pogodbi, Direktivi 2017/1564/EU in Uredbi 2017/1563/EU določene za olajšan dostop do knjig in drugega tiskanega gradiva. Ne glede na to bo v skladu z novim besedilom 48.a člena dovoljeno v korist upravičene osebe narediti njej prilagojen izvod katerega koli objavljenega dela, ne le knjige ali drugega gradiva, ki ustreza opredelitvi pojma »delo za upravičeno osebo«. Vendar za druga avtorska dela ali predmete varstva sorodnih pravic, ki ne ustrezajo opredelitvi pojma »delo za upravičeno osebo«, ni določena možnost izmenjave s pooblaščenimi subjekti na notranjem trgu Evropske unije ali izven njega.

Za izvod v dostopnem formatu (iz 48.b člena) se enako kot po tretjem odstavku 2. člena Direktive 2017/1564/EU in tretjem odstavku 2. člena Uredbe 2017/1563/EU šteje izvod dela za upravičeno osebo v drugačnem načinu ali obliki, ki upravičeni osebi omogoči dostop do tega dela in da do njega dostopa enako učinkovito in z enako lahkoto kot osebe brez takih okvar ali motenj. Dostopni formati vključujejo npr. brajico, povečan tisk, prilagojene e-knjige, zvočne knjige. Pomembno je, da se, kot to določa novo besedilo 48.a člena, pri izdelavi izvoda v dostopnem formatu delo reproducira tako, da se prilagodi posamezni osebi glede na njeno obliko invalidnosti oziroma okvaro ali motnjo.

48.c člen vsebuje določbe o izmenjavi izvodov v dostopnem formatu za upravičene osebe na notranjem trgu. V skladu s točko b) prvega odstavka 3. člena in 4. členom Direktive 2017/1564/EU je v prvem odstavku 48.c člena določena izjema, ki pooblaščenim subjektom omogoča izdelavo izvodov v dostopnem formatu iz dela za upravičeno osebo za upravičene osebe in pooblaščen subjekte na notranjem trgu ter pooblaščenim subjektom omogoča njihovo razširjanje upravičeni osebi ali pooblaščenim subjektom na notranjem trgu (izključno za uporabo upravičene osebe). Pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji lahko pod pogoji iz 48.a člena iz dela za upravičeno osebo (ta pojem je opredeljen v drugem odstavku novega 48.b člena) naredi izvod v dostopnem formatu (ta pojem je opredeljen v tretjem odstavku novega 48.b člena) za upravičeno osebo (ta je opredeljena v prvem odstavku novega 48.b člena) ali za pooblaščen subjekt s sedežem v kateri koli državi članici Evropske unije in ga priobči javnosti, distribuira ali posodi upravičeni osebi ali drugemu pooblaščenemu subjektu s sedežem v kateri koli državi članici Evropske unije izključno za uporabo upravičene osebe. Izvod v dostopnem formatu, ki se izdela iz dela za upravičeno osebo, kot ga določa drugi odstavek novega 48.b člena, je namenjen izključno za uporabo upravičene osebe, zato ga upravičena oseba ne sme razširjati drugim osebam, tudi če so upravičene osebe. To izhaja tudi iz določbe točke b) prvega odstavka 5. člena Direktive 2017/1564/EU, ki pooblaščenemu subjektu med drugim nalaga, da sprejme ustrezne ukrepe za odvrčanje od nedovoljene reprodukcije, distribucije, posredovanja javnosti ali dajanja izvodov v dostopnem formatu na voljo javnosti.

V drugem odstavku 48.c člena je v skladu s 4. členom Direktive 2017/1564/EU določeno, da lahko upravičena oseba ali pooblaščen subjekt pridobi izvod v dostopnem formatu, ki je narejen iz dela za upravičeno osebo, od pooblaščenega subjekta s sedežem v drugi državi članici Evropske unije ali ima pri njem dostop do izvoda v dostopnem formatu.

Z določbama prvega in drugega odstavka 48.c člena je omogočeno posredovanje izvoda v dostopnem formatu upravičeni osebi neposredno (kot določa točka b) prvega odstavka 3. člena in 4. člen Direktive 2017/1564/EU) in izmenjava izvodov v dostopnem formatu med pooblaščenimi subjekti v Republiki Sloveniji (kot določa točka b) prvega odstavka 3. člena Direktive 2017/1564/EU)

in med pooblaščenim subjektom v Republiki Sloveniji in pooblaščenim subjektom iz druge države članice Evropske unije (kot določa 4. člen Direktive 2017/1564/EU). Izmenjava izvodov v dostopnem formatu poteka torej ali neposredno med upravičeno osebo in pooblaščenim subjektom ali med pooblaščenimi subjekti, ne pa tudi med upravičenimi osebami.

V tretjem odstavku 48.c člena je opredeljen pojem pooblaščenega subjekta v skladu z določbo četrtega odstavka 2. člena Direktive 2017/1564/EU. Za pooblaščen subjekt (iz prvega odstavka 48.c člena) se šteje subjekt, ki nepridobitno zagotavlja izobraževanje, usposabljanje, prilagojeno branje ali dostop do informacij upravičenim osebam, ali javna ustanova ali nepridobitna organizacija, ki jim zagotavlja enake storitve kot eno izmed svojih glavnih dejavnosti, institucionalnih obveznosti ali del svojega poslanstva v javnem interesu. Navedena opredelitev pojma je široka in obsega različne vrste ustanov in nepridobitnih organizacij, ki bi lahko izpolnjevale navedene pogoje, med drugim tudi npr. Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne. Glavni cilj Direktive 2017/1564/EU je olajšati dostop upravičenim osebam do knjig in drugega tiskanega gradiva, zato se pooblaščenim subjektom ne nalaga nepotrebnih obremenitev ali zahtev, kot je predhodna registracija za pridobitev položaja pooblaščenega subjekta. Če se bo v praksi izkazalo, da dejanja, ki jih lahko izvaja le pooblaščen subjekt, izvaja nekdo, ki teh pogojev ne izpolnjuje, ne bodo izpolnjeni pogoji za uporabo izjeme, zato bo imetnik avtorske ali sorodne pravice lahko uporabil ukrepe, ki jih ima na voljo v primeru kršitve svojih pravic.

V skladu s 5. členom Direktive 2017/1564/EU imajo pooblašчени subjekti, ki želijo čezmejno izmenjevati izvode v dostopnem formatu, obveznosti. Te so enako določene v 5. členu Uredbe 2017/1563/EU, ki ureja izmenjavo izvodov v dostopnem formatu med pooblaščenimi subjekti s sedežem v državi članici Evropske unije in pooblaščenimi subjekti s sedežem v državi pogodbenici Marakeške pogodbe, ki ni država članica Evropske unije. Ker te obveznosti niso obsežne in pooblaščenih subjektov ne obremenjujejo pretirano, je smiselno, da se določi, da jih mora izpolnjevati vsak pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji.

V četrtem odstavku 48.c člena so zato določene obveznosti, ki jih mora izpolniti vsak pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji. Pooblaščen subjekt s sedežem v Republiki Sloveniji določi postopke oziroma ukrepe, s katerimi zagotovi, da:

1. priobči javnosti, distribuira ali da na voljo izvode v dostopnem formatu le upravičenim osebam ali drugim pooblaščenim subjektom – organizacije in ustanove, ki posojajo izvode v dostopnem formatu, že zdaj preverijo, katerim osebam posodijo te izvode, zato to ni nova obveznost; ker bo Komisija na spletu vzpostavila osrednjo informacijsko točko, na kateri bo objavljala podatke o pooblaščenih subjektih v državah članicah Evropske unije, bodo lahko pooblašчени subjekti tam pridobili podatke o drugih pooblaščenih subjektih;
2. odvrta nedovoljeno reproduciranje, distribuiranje ali priobčitev javnosti izvodov v dostopnem formatu – pooblašчени subjekti lahko to obveznost izpolnijo na različne načine, npr. z objavo ustreznih informacij, opozorili upravičenim osebam o tem, katera dejanja so dovoljena in katera niso; pomembno je, da sprejmejo določene postopke ali ukrepe in jih v praksi izvajajo;
3. izkazuje ustrezno skrbnost pri ravnanju z deli ter njihovimi izvodi v dostopnem formatu in tako ravnanje beleži – organizacije in ustanove, ki posojajo izvode v dostopnem formatu, že zdaj skrbno ravnaajo z deli in izvodi v dostopnem formatu, saj so zanje osnoven vir informacij, zato se s to obveznostjo pooblaščenemu subjektu ne določa nove ali nepotrebne obremenitve;
4. objavlja in posodablja informacije o tem, kako izpolnjuje obveznosti iz 1. do 3. točke tega odstavka – pooblaščen subjekt mora le objaviti informacije o tem, katere postopke ali ukrepe oziroma kakšno prakso je vzpostavil glede navedenih obveznosti in jih posodobiti, če je to potrebno;
5. v primerih izmenjave izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenim subjektom s sedežem v drugi državi članici Evropske unije na zahtevo zagotovi upravičenim osebam, drugim pooblaščenim subjektom ali imetnikom pravic na dostopen način: seznam del, za katere ima izvode v dostopnem formatu, razpoložljive formate in imena ter kontaktne podatke pooblaščenih subjektov, s katerimi si je izmenjal izvode v dostopnem formatu – ta obveznost je določena le za pooblaščene subjekte s

sedežem v Republiki Sloveniji, ki bodo na notranjem trgu čezmejno izmenjevali izvode v dostopnem formatu s pooblaščenimi subjekti iz drugih držav članic Evropske unije. Enako obveznost določa Uredba 2017/1563/EU, zato bo tisti pooblaščen subjekt, ki bo izpolnil tudi to obveznost, lahko izmenjeval izvode v dostopnem formatu s pooblaščenimi subjekti na notranjem trgu in s pooblaščenimi subjekti v tretjih državah, ki so pogodbenice Marakeške pogodbe. Če posamezen pooblaščen subjekt ne bo želel izmenjevati izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenimi subjekti na notranjem trgu ali v tretjih državah, mu te obveznosti ni treba izpolniti. Organizacije in ustanove, ki posojajo izvode v dostopnem formatu, imajo običajno že vzpostavljeno evidenco o delih in izvodih v dostopnem formatu, ki jih imajo, zato za večino to ni nova obveznost. Obveznost beleženja in hranjenja podatkov o imenih in kontaktnih podatkih pooblaščenih subjektov, s katerimi je čezmejno izmenjal izvode v dostopnem formatu, za pooblaščen subjekt ni pretirana obremenitev, pooblaščen subjektom in upravičenim osebam pa lahko zelo olajša iskanje posameznih izvodov v dostopnih formatih. Z možnostjo, da lahko pridobi določene podatke tudi imetnik pravic, se mu zagotavlja, da lahko preveri dostopnost svojih del v dostopnem formatu in izvajanje izjeme.

V petem odstavku 48.c člena je določeno, da ministrstvo, pristojno za kulturo, objavi na svoji spletni strani okvirni seznam pooblaščenih subjektov s sedežem v Republiki Sloveniji, ki izvajajo izmenjavo izvodov v dostopnem formatu s pooblaščenim subjektom s sedežem v drugi državi članici Evropske unije. Okvirni seznam je informativne narave, saj morda ne bo vseboval navedbe vseh pooblaščenih subjektov, ki izmenjujejo izvode v dostopnem formatu s pooblaščenimi subjekti iz drugih držav članic Evropske unije, saj vsi pooblaščen subjekti morda svojih kontaktnih podatkov ministrstvu za kulturo ne bodo posredovali. Predlagana določba bo upravičenim osebam in pooblaščenim subjektom olajšala dostop do informacij o tem, kje lahko pridobijo izvode v dostopnem formatu. Direktiva 2017/1564/EU v 6. členu določa osrednjo informacijsko točko na spletu, na kateri bo Komisija objavila in posodabljala podatke o pooblaščenih subjektih, ki izvajajo čezmejno izmenjavo izvodov v dostopnem formatu na notranjem trgu, in sicer na podlagi podatkov, ki jih bo prejela od držav članic.

V šestem odstavku je v skladu z določbo petega odstavka 3. člena Direktive 2017/1564/EU določeno, da so pogodbeni določila, ki nasprotujejo določbam prvega ali drugega odstavka 48.c člena, nična. S pogodbo se ne sme preprečiti uporabe izjeme ali omejiti njenega izvajanja.

K 4. členu

S predlagano spremembo se v tretjem odstavku 166.c člena v 1. točki popravlja sklicevanje na člen, ki se namesto »47.a« pravilno glasi: »48.a«. Izjemo v korist invalidov ureja 48.a člen in ne več 47.a člen.

K 5. členu

S predlaganimi spremembami 184. člena se znesek globe, ki je v veljavnem ZASP določen še v tolarjih, določi v eurih, poleg tega se dodatno določi razpon predpisanih glob. Spodnja meja glob, določenih v veljavnem ZASP (najmanj 400.000 tolarjev oziroma najmanj 80.000 tolarjev), je preračunana iz tolarjev v eure (po tečaju 239.64 SIT = 1 EUR; 400.000 SIT = 1.669,17 EUR; 80.000 SIT = 333,83 EUR) in smiselno zaokrožena navzgor (1.700 oziroma 350 EUR) ob upoštevanju spodnje meje globe iz ZP-1. Zgornja meja globe je določena v skladu z ZP-1 in je nižja od najvišje dovoljene globe.

Namen določitve glob v razponu je, da prekrškovni organ po splošnih pravilih za odmero sankcije izreče ustrezno globo, ki je najprimernejša glede na vrsto kršitve. ZP-1 za izrekanje globe v hitrem postopku kot pravilo določa, da se določi najnižja predpisana globa, če ni z zakonom, ki določa prekršek, določena pristojnost prekrškovnega organa za izrekanje glob v razponu. Da bi se omogočilo izrekanje glob v razponu, se z 8. členom predloga zakona črta peti odstavek 184. člena in se na novo določi, da se za prekrške iz tega zakona sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom. Na podlagi 8. člena bo

torej prekrškovni organ lahko izrekel tudi višjo globo od najnižje predpisane.

Z globo od 1.700 do 5.000 eurov se kaznujejo za prekrške, naštet v prvem odstavku 184. člena, pravne osebe. Znesek globe po prvem odstavku 184. člena je bil določen na najmanj 400.000 SIT. S to kaznijo se je kaznovala za prekršek pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik. Po preračunu gre zdaj za znesek 1.700 eurov kot najnižjo predpisano globo. Glede na težo storitve posameznih prekrškov iz 1. do 10. točke prvega odstavka 184. člena ZASP je bila določena še zgornja meja globe v višini 5.000 eurov. Z globo od 350 eurov (ki je preračunana in zaokrožena navzgor najnižja predpisana globa 80.000 SIT) do 3.000 eurov pa se za takšne prekrške kaznujejo samostojni podjetniki posamezniki in posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ki storijo prekršek. Z globo od 350 eurov (ki je preračunana in navzgor zaokrožena najnižja predpisana globa 80.000 SIT) do 1.500 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prvega odstavka.

Doda se nov četrti odstavek, po katerem se z globo od 350 (ki je preračunano najnižja predpisana globa 80.000 SIT) do 1.000 eurov kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane peti odstavek 184. člena ZASP, se beseda »vzamejo« nadomesti z besedo »odvzamejo«. Gre za uskladitev z izrazoslovjem ZP-1. 25. člen ZP-1 določa »odvzem predmetov«.

Peti odstavek 184. člena ZASP se črta. ZASP v primeru storitve prekrška iz 184. člena ZASP določa obvezen odvzem predmetov. Glede na sistemsko ureditev v ZP-1 (prva alineja prvega odstavka 56. člena) je peti odstavek 184. člena ZASP nepotreben.

K 6. členu

S predlaganimi novim 184.a členom se določajo globe za prekršek pooblaščenih subjektov iz tretjega odstavka 48.c člena. Pooblaščen subjekt je subjekt, ki nepridobitno zagotavlja izobraževanje, usposabljanje, prilagojeno branje ali dostop do informacij upravičenim osebam, ali javna ustanova ali nepridobitna organizacija, ki upravičenim osebam zagotavlja enake storitve kot eno izmed svojih glavnih dejavnosti, institucionalnih obveznosti ali del svojega poslanstva v javnem interesu. Določba pokriva vse klasične kategorije storilcev prekrškov iz drugega odstavka 17. člena Zakona o prekrških – ZP-1 (ne določa pa odgovorne osebe v državnem organu ali samoupravni lokalni skupnosti). Prvi odstavek pravno osebo, s. p. in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, drugi odstavek vse odgovorne osebe subjektov iz prvega odstavka, tretji odstavek pa določa tudi sankcijo za posameznika, ki lahko nastopa v vlogi pooblaščenega subjekta iz tretjega odstavka 48.c člena zakona.

K 7. členu

S predlaganimi spremembami 185. člena se znesek globe, ki je v veljavnem ZASP določen še v tolarjih, določa v eurih in dodatno se določi razpon predpisanih glob. Spodnja meja glob, določenih v veljavnem ZASP (najmanj 200.000 tolarjev oziroma najmanj 60.000 tolarjev), je preračunana iz tolarjev v eure (po tečaju 239.64 SIT = 1 EUR; 200.000 SIT = 834,58 EUR; 60.000 SIT = 250,37 EUR) in smiselno zaokrožena (850 oziroma 250 EUR) ter določena ob upoštevanju spodnje meje globe iz ZP-1. Zgornja meja globe je določena v skladu z ZP-1 in je nižja od najvišje dovoljene globe.

Namen določitve glob v razponu je, da prekrškovni organ po splošnih pravilih za odmero sankcije lahko izreče ustrezno globo. Z globo od 850 (ki je preračunano in navzgor zaokrožena prejšnja najnižja predpisana globa v znesku 200.000 SIT) do 3.000 eurov se kaznujejo za prekrške, naštet v prvem odstavku 185. člena, pravne osebe. Z globo od 250 (ki je preračunano prejšnja najnižja predpisana globa v znesku 60.000 SIT) do 1.500 eurov pa se za tak prekršek kaznujejo samostojni podjetniki posamezniki in posamezniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ki storijo prekršek. Znesek globe v višini 1.500 eurov je bil določen glede na to, da gre za lažjo obliko prekrška kot v

184. členu (v 184. členu je določena višina 3.000 eurov za kaznovanje podjetnika posameznika in posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost).

Z globo od 250 (ki je preračunano prejšnja najnižja predpisana globa v znesku 60.000 SIT) do 1.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prvega odstavka.

Doda se nov četrti odstavek, po katerem se z globo od 250 (prej je bila najnižja predpisana globa določena v znesku 60.000 SIT) do 700 eurov kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

K 8. členu

S predlagano spremembo se črta določba, da Tržni inšpektorat Republike Slovenije obravnava zadeve kot nujne, ker ta ni več potrebna. Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16 in 15/17 – odl. US; v nadaljevanju: ZP-1) v prvem odstavku 52. člena določa, da se o prekrških odloča po hitrem postopku, razen v primerih, ko ta zakon določa drugače. Drugi odstavek 52. člena ZP-1 določa, v katerih primerih hitri postopek ni dovoljen, med te pa ne spadajo prekrški, ki jih določa ZASP.

K 9. členu

S predlagano določbo se omogoči, da Tržni inšpektorat Republike Slovenije lahko v hitrem postopku izreče globo tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene z ZASP.

K 10. členu

Ta člen določa za začetek veljavnosti zakona običajni petnajstdnevni rok od objave v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO S PREDLOGOM ZAKONA

Predmet zakona

1. člen

(1) Ta zakon ureja:

1. pravico avtorjev na njihovih delih s področja književnosti, znanosti in umetnosti (avtorska pravica);
2. pravice izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radijskih ali televizijskih (RTV) organizacij, založnikov in izdelovalcev podatkovnih baz (sorodne pravice);
3. (prenehala veljati).

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo:

- Direktiva Sveta 91/250/EGS z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 122 z dne 17. 5. 1991, str. 42), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 111 z dne 5. 5. 2009, str. 16),
- Direktiva Sveta 92/100/EGS z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 346 z dne 27. 11. 1992, str. 61), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 376 z dne 27. 12. 2006, str. 28),
- Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15),
- Direktiva Sveta 93/98/EGS z dne 29. oktobra 1993 o uskladitvi trajanja varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 290 z dne 24. 11. 1993, str. 9), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1),
- Direktiva 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L št. 077 z dne 27. 3. 1996, str. 20),
- Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22. 6. 2001, str. 10),
- Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L št. 272 z dne 13. 10. 2001, str. 32),
- Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L št. 195 z dne 2. 6. 2004, str. 16) ter
- Direktiva 2012/28/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o nekaterih dovoljenih uporabah osirotelih del (UL L št. 299 z dne 27. 10. 2012, str. 5).

Invalidne osebe

48.a člen

V korist invalidnih oseb je prosto reproduciranje in distribuiranje dela ter javno recitiranje, če to delo ni na voljo v zahtevani obliki in je uporaba neposredno povezana z invalidnostjo teh oseb, omejena na njen obseg ter ni namenjena doseganju neposredne ali posredne gospodarske koristi.

Uveljavljanje vsebinskih omejitev pravic

166.c člen

(1) Če imetnik pravic uporablja tehnične ukrepe po tem zakonu, mora osebam, ki imajo zakonit dostop do primerka avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic, na njihovo zahtevo v najkrajšem možnem času s spremembo tehničnega ukrepa ali z drugimi sredstvi omogočiti uveljavitev vsebinskih omejitev pravic iz tretjega odstavka tega člena.

(2) Če imetnik pravic ne zagotovi sredstev iz prejšnjega odstavka, lahko osebe, ki uveljavljajo

vsebinske omejitve pravic, zahtevajo posredovanje mediatorja.

(3) Ob upoštevanju pogojev iz tega zakona, vključno z morebitnim plačilom nadomestila, se lahko po prvem odstavku tega člena vsebinske omejitve pravic uveljavijo v naslednjih primerih:

1. uporaba v korist invalidnih oseb (47.a člen);
2. uporaba za namene pouka (49. člen);
3. privatno in drugo lastno reproduciranje (50. člen);
4. uradni postopki (56. člen);
5. efemerni posnetki RTV organizacij (drugi odstavek 77. člena).

(4) Prvi, drugi in tretji odstavek tega člena ne veljajo glede tehničnih ukrepov, ki so uporabljeni:

1. za izpolnitev obveznosti imetnika pravic po prvem odstavku tega člena, vključno z izvajanjem ustreznih pogodb, sklenjenih za ta namen,
2. za varovana dela, ki se na podlagi ustrezne pogodbe uporabljajo v smislu 32.a člena tega zakona.

184. člen

(1) Z globo najmanj 400.000 tolarjev se kaznuje za prekršek pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik:

1. ki brez prenosa ustrezne materialne avtorske pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem, javno izvede, javno prenese, javno predvaja, javno prikaže, radiodifuzno oddaja, radiodifuzno retransmitira, sekundarno radiodifuzno oddaja, da na voljo javnosti, predela, avdiovizualno priredi ali kako drugače uporabi delo oziroma primerek dela (21. in 22. člen);
2. ki poseduje primerek računalniškega programa za gospodarske namene, za katerega se zaveda ali bi se moral in mogel zavedati, da je nedovoljen primerek (2. točka 116. člena);
3. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, snema, javno prenaša ali radiodifuzno oddaja živo izvedbo ali reproducira, da na voljo javnosti, distribuira ali da v najem fonogram ali videogram s svojo izvedbo ali kako drugače uporabi izvedbo (121. člen);
4. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem ali na voljo javnosti ali kako drugače uporabi fonogram ali videogram (129. in 134. člen);
5. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, radiodifuzno retransmitira, snema, reproducira, distribuira, da na voljo javnosti ali kako drugače uporabi oddajo oziroma posnetek oddaje (137. člen);
6. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem ali na voljo javnosti ali kako drugače uporabi podatkovno bazo oziroma njen primerek (141.c člen);
7. ki odstrani ali spremeni elektronski podatek za upravljanje pravic (1. točka prvega odstavka 166. člena);
8. ki reproducira, distribuira, uvozi zaradi distribuiranja, da v najem ali priobči v javnosti avtorsko delo ali predmet sorodnih pravic oziroma njihov primerek, glede katerega je bil elektronski podatek za upravljanje pravic nedovoljeno odstranjen ali spremenjen (2. točka prvega odstavka 166. člena);
9. ki se izogne dejanskim tehničnim ukrepom ali proizvede, uvozi, distribuira, prodaja, da v najem, oglašuje za prodajo ali najem, poseduje za gospodarske namene tehnologijo, napravo, proizvod, sestavni del ali računalniški program, ali opravi storitev z namenom neupravičene izoginitve dejanskim tehničnim ukrepom v primerih iz drugega odstavka 166.a člena (prvi in drugi odstavek 166.a člena);
10. ki proizvede, uvozi, distribuira, prodaja, da v najem, oglašuje za prodajo ali najem ali poseduje za gospodarske namene tehnologijo, napravo, proizvod, sestavni del ali računalniški program za odstranitev ali spremembo elektronskega podatka za upravljanje pravic (četrti odstavek 166.a člena).

(2) Z globo najmanj 80.000 tolarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe in samostojnega

podjetnika posameznika, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo najmanj 80.000 tolarjev se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(4) Predmeti, ki so nastali s prekrškom, se odvzamejo.

(5) O prekršku iz tega člena se odloča po hitrem postopku.

185. člen

(1) Z globo najmanj 200.000 tolarjev se kaznuje za prekršek pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik:

1. [\(prenehala veljati\)](#);
2. [\(prenehala veljati\)](#);
3. [\(prenehala veljati\)](#);
4. ki osebi, ki ima zakonit dostop do primerka avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic, ne zagotovi sredstev, ki ji omogočajo uveljavljanje vsebinskih omejitev pravic (166.c člen).

(2) Z globo najmanj 60.000 tolarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe in samostojnega podjetnika posameznika, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo najmanj 60.000 tolarjev se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

186. člen

(1) Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb, ki so sankcionirane v 184. in 185. členu tega zakona, opravlja tržna inšpekcija. Te zadeve se obravnavajo kot nujne.

(2) Kadar inšpektor ugotovi, da gre za prekršek iz prejšnjega odstavka:

1. zaseže predmete, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za prekršek ali so nastali s prekrškom, in
2. z odločbo odredi, da se v določenem roku odpravijo ugotovljene nepravilnosti.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava in zakon sprejme po skrajšanem postopku v skladu s 142. členom Poslovnika državnega zbora, ker so predlagane spremembe in dopolnitve zakona manj zahtevne, vendar nujne zaradi uskladitve Zakona o avtorski in sorodnih pravicah s pravom Evropske unije ali z notranjo zakonodajo.

S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenašajo določbe Direktive (EU) 2017/1564. S to direktivo so v evropski pravni red vnesene določbe o obvezni in enotno določeni izjemi in omejitvi avtorske in sorodnih pravic za zagotovitev izvajanja Marakeške pogodbe o olajšanem dostopu do objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja.

V predlogu zakona so poleg tega določbe v zvezi s prekrški, ki jih določa Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, predlagane manj zahtevne spremembe za odpravo pomanjkljivosti, kot so določitev glob v eurih, saj so te določene še v tolarjih, ureditev globe v razponu, določitev prekrška za posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost. Te so nujne zaradi uskladitve z notranjo zakonodajo.